

19.02.2026 nr DM-129000-16

Võhmuta lubjakivikarjääri keskkonnaloa nr KMIN-001 muutmise taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1 OTSUS

Lähtudes alljärgnevast, Aktsiaselts SMA Mineral 13.08.2024 esitatud Võhmuta lubjakivikarjääri keskkonnaloa taotlusest nr T-KL/1024834-2 ning tuginedes keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 3 lõike 1 punktile 1, § 6 lõike 2 punktile 2 ja lõikele 4, § 6¹ lõigetele 3 ja 5, § 9 lõikele 1, § 11 lõigetele 2, 2², 2³, 4, 8 ja 8¹, Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõikele 1 ja § 3 punktile 4, keskkonnaministri 16.08.2017 määrusele nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded“, otsustab Keskkonnaamet:

1.1 Jätta algatamata keskkonnamõju hindamine Võhmuta lubjakivikarjääri keskkonnaloa taotlusele.

1.2 Võhmuta lubjakivikarjääri keskkonnaloa taotluse menetlemisel arvestada järgmiste keskkonnameetmetega:

1.2.1 Välitöid tohib teostada tööpäevadel 8.00-17.00 ning nädalavahetustel ja riiklikel pühadel on välitööde teostamine keelatud.

1.2.2 Õhusaaste, vibratsiooni ja müraga seotud kaebuste korral tuleb tööde teostamise ajal läbi viia vastavad mõõtmised ning normide ületamise korral võtta kasutusele häiringuid leevendavad meetmed.

1.2.3 Veerežiimi ja/või kvaliteediga seotud kaebuste korral tuleb läbi viia vastavad mõõtmised ning võtta tarvitusele meetmed esialgse olukorra taastamiseks.

Juhul kui ümbruskonna puurkaevudes (EELIS koodid PRK0008019, PRK0004395 ja PRK0004394) ja salvkaevudes toimub kaevandamise tõttu veetaseme alandamine või vee kvaliteedi muutus, tuleb loa omajal teostada kaevude seiret. Kui seire tulemuste põhjal selgub, et kaevu veetase on alanenud või vee kvaliteet on halvenenud kaevandamise tagajärjel, tuleb loa omajal tagada kvaliteetse vee kättesaadavus olemasoleva kaevu süvendamisega või uue kaevu rajamisega kandes kaevudega seotud olukorra taastamise kulud.

1.2.4 Kaevandamine ei tohi ulatuda põhjaveetasemeni ning kaevandamistööde käigus

tuleb rakendada meetmeid põhjavee kaitseks võimaliku reostuse eest. Sealhulgas peavad olema karjääri alal toimivad karjäärivee settebasseinid.

1.2.5 Minimeerimaks võimaliku reostuse teket, tuleb kaevandamis- ja töötlemistehnika korrasolu regulaarselt kontrollida ja masinate hooldustöid teha ainult selleks ette nähtud spetsiaalsetel hooldusplatsidel (kus esmased reostustõrjevahendid peavad olema kohe saadaval) või väljaspool karjääri selleks ette nähtud kohtades.

1.2.6 Võimalike rikete ning avariide tagajärjel tekkiva kütuse- või õlireostuse likvideerimiseks peab karjääris olemas olema vajalikus koguses absorbenti (näiteks turvas, saepuru või sünteetilised absorbendid), millega saab tekkinud reostuse kokku korjata.

1.2.7 Avarii korral tuleb reostus koheselt lokaliseerida ning teavitada Keskkonnaametit, Politsei- ja Piirivalveametit ja Päästeametit.

1.2.8 Karjääri kaevandatud maa kasutamise otstarve on metsastamine. Enne metsastamist karjääri paigutada katendimaterjalist põhjavee reostamist takistav ekraan.

1.3 Täiendavad keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnaamet teavitab KeHJS § 12 lõike 1¹ punkti 2 kohaselt käesolevast KMH algatamata jätmisest 14 päeva jooksul ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning puudutatud isikuid ja teisi menetlusosalisi eraldi kirjaga.

2 ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1 Taotluse menetlusse võtmine ja taotluse muutmine

Aktsiaselts SMA Mineral (registrikood 10328701, aadress Männiku tee 123, Nõmme linnaosa, Tallinn, Harju maakond, Eesti) esitas Keskkonnaametile 28.06.2024 taotluse Võhmuta lubjakivikarjääri keskkonnaloa nr KMIN-001 muutmiseks (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS (edaspidi **KOTKAS**), 28.06.2024 numbriga DM-129000-1). Korrigeeritud ning menetlusse võetud taotlus (nr T-KL/1024834-2) registreeriti 13.08.2024 numbriga DM-129000-4.

Taotluse menetlusse võtmisest teavitati menetlusosalisi Keskkonnaameti poolt 03.09.2024 kirjaga nr DM-129000-6. Keskkonnaameti 03.09.2024 kirjaga nr DM-129000-7 küsiti Tapa Vallavalitsuselt arvamust.

Taotletav Võhmuta lubjakivikarjääri mäeeraldis asub Lääne-Viru maakonnas Tapa vallas Võhmuta külas riigile kuuluval katastriüksusel Võhmuta lubjakivikarjäär (katastritunnus: 78702:002:0100). Katastriüksuse riigivara valitseja on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ja volitatud asutus Maa- ja Ruumiamet.

Taotletav mäeeraldis hõlmab täielikult Võhmuta lubjakivimaardla (maavarade registri registrikaart nr 0050) tehnoloogilise lubjakivi aktiivse tarbevaru 6 plokki (taotlusel varu 670,965 tuh m³ seisuga 31.03.2024) ning olemasolevat Võhmuta lubjakivikarjääri mäeeraldist (loa nr

KMIN-001). Mäeeraldise pindala taotlusel on 15,59 ha aga kehtival loal on 15,60 ha ning mäeeraldise teenindusmaa pindala on taotlusel 17,51 ha aga kehtival loal on 17,50 ha. Sisuliselt on tegu mäeeraldise pindala mõõdistuse parandusandmetega ja sisuliselt mäeeraldise mõõtmiseid ei muudeta. Maavara kaevandamise keskmiseks aastamääraks on taotlusel määratud 24 tuh m³. Maavara kasutusotstarve on valgesusega pigmenteeriva täiteaine ja hüdraatlubja tootmine. Taotlusega soovitakse pikendada keskkonnaloa kehtivust 30 aastat (kuni kuupäevani 15.05.2056. a) Kaevandatud maa korrastatakse metsamaaks.

Keskkonnaloa andmise taotlust on kontrollinud keskkonnaregistri maardlate nimistu volitatud töötleja (Maa-ameti 15.08.2024 kiri nr 9-3/24/8459-4).

2.2 Avalikustamine

Vastavalt keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (edaspidi **KeÜS**) § 47 lõigetele 1 ja 2 avaldab Keskkonnaamet keskkonnaloa taotluse menetluse võtmise teate Ametlikes Teadaannetes ja kohalikus või maakondlikus ajalehes. Teate võib jätta kohalikus või maakondlikus ajalehes avaldamata, kui kavandatud tegevusega kaasnev keskkonnahäiring või keskkonnarisk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi. KeÜS § 47 lõike 2¹ alusel tasub ajalehes avaldamise kulud loa taotleja. Käesolevas menetluses jäeti ajalehes teade avaldamata.

2.3 Kohaliku omavalitsuse arvamus keskkonnaloa taotluse kohta

Kohalik omavalitsus (Tapa Vallavalitsus) edastas Keskkonnaametile 01.11.2024 Tapa Vallavolikogu 31.10.2024 otsuse nr 163 Arvamuse andmine Võhmuta lubjakivikarjääri maavara kaevandamise keskkonnaloa muutmise taotluse kohta (KOTKAS 04.11.2024 numbriga DM-129000-8). Otsuse kohaselt nõustus Tapa Vallavolikogu Aktsiaseltsi SMA Mineral Võhmuta lubjakivikarjääri maavara kaevandamise keskkonnaloa nr KMIN-001 muutmisega alljärgnevatel tingimustel:

1. välitöid tohib teostada tööpäevadel 8.00-17.00 ning nädalavahetustel ja riiklikel pühadel on välitööde teostamine keelatud;
2. õhusaaste, vibratsiooni ja müraga seotud kaebuste korral tuleb tööde teostamise ajal läbi viia vastavad mõõtmised ning normide ületamise korral võtta kasutusele häiringuid leevendavad meetmed;
3. veerežiimi ja/või kvaliteediga seotud kaebuste korral tuleb läbi viia vastavad mõõtmised ning võtta tarvitusele meetmed esialgse olukorra taastamiseks.

Keskkonnaamet edastas taotlejale Tapa Vallavolikogu otsuse 05.11.2024 kirjaga nr DM-129000-9. Aktsiaselts SMA Mineral vastas Keskkonnaametile 07.11.2024 kirjaga nr 8 (KOTKAS 11.11.2024 numbriga DM-129000-10). Taotleja nõustus Tapa Vallavolikogu otsuses toodud tingimustega.

Käesoleva KMH eelnõu juures on toodud kohaliku omavalitsuse tingimused välja ka keskkonnameetmete punkt 1.2 all ja antud tingimused lisatakse keskkonnaloale kõrvaltingimustena.

2.4 Õiguslik alus

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi **KeHJS**) § 3 lõike 1 punkti 1 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusluba või selle muutmist ning tegevusloa taotlemise või muutmise põhjuseks olev kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju.

KeHJS § 11 lõike 2 kohaselt vaatab otsustaja tegevusloa taotluse läbi ning teeb otsuse keskkonnamõju hindamise (edaspidi **KMH**) algatamise või algatamata jätmise kohta KeHJS § 6 lõikes 2 nimetatud valdkondade tegevuse ja KeHJS § 6 lõikes 2¹ viidatud tegevuse korral õigusaktis sätestatud tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul, kuid hiljemalt 90. päeval pärast KeHJS § 6¹ lõikes 1 loetletud teabe saamist. KeHJS § 9 lõike 1 kohaselt on otsustaja tegevusloa andja. Maapõueseaduse (edaspidi MaaPS) § 48 kohaselt annab maavara kaevandamise keskkonnaloa Keskkonnaamet, seega on Keskkonnaamet otsustajaks KeHJS-e tähenduses.

KeHJS § 6 lõike 2 punkti 2, § 6¹ lõike 3, § 11 lõigete 2 ja 4 ning KeHJS § 6 lõike 4 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõike 1 ja § 3 punkti 4 kohaselt peab otsustaja andma eelhinnangu selle kohta, kas pealmaakaevandamine kuni 25 hektari suurusel alal on eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga tegevus või mitte ning otsustama KMH algatamise või algatamata jätmise üle.

KeHJS § 11 lõike 2³ järgi KMH vajalikkus otsustatakse, lähtudes eelhinnangust (vt ptk 3) ja asjaomase asutuse seisukohast (seisukohad ning selgitused nendega arvestamise või arvestamata jätmise kohta, vt ptk 4). KeHJS § 11 lõike 4 kohaselt, kui kavandatava tegevuse KMH algatamise või algatamata jätmise otsus tehakse KeHJS § 6 lõike 2 või 2¹ alusel, lisatakse otsusele eelhinnang.

3 EELHINNANG

KeHJS § 6¹ lõike 3 kohaselt annab Keskkonnaamet eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ja eeldatavast keskkonnamõjust. Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lõike 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded“.

Keskkonnaamet on eelhinnangu andmisel kasutanud järgmisi materjale:

1. Võhmuta lubjakivikarjääri keskkonnaloa taotlus nr T-KL/1024834-2, sh KeHJS § 6¹ lõike 1 kohane teave ja taotluse lisad;
2. Maa- ja Ruumiameti geoportaali kaardirakendused (<https://xgis.maaamet.ee/xgis2/>);
3. Lääne-Viru maakonnaplaneering 2030+ (Riigihalduse minister kehtestas 27.02.2019 käskkirjaga nr 1.1-4/30; <https://riigiplaneering.ee/laane-viru-maakonnaplaneering-2030>);

4. Tapa valla üldplaneering (Tapa Vallavolikogu 29.09.2022 otsusega nr 48 kehtestatud Tapa valla üldplaneeringu);
5. Eesti Looduse Infosüsteem (EELIS; <https://infoleht.keskkonnainfo.ee/>);
6. Keskkonnaportaali (aadress: <https://register.keskkonnaportaali.ee/>);
7. Kultuurimälestiste riiklik register (<https://register.muinas.ee/>).

3.1 Kavandatav tegevus

3.1.1 Tegevuse iseloom ja maht

Aktsiaselts SMA Mineral (taotleja) omab Lääne-Viru maakonnas Tapa vallas Võhmuta külas keskkonnaluba nr KMIN-001 (Võhmuta lubjakivikarjäär) kehtivusega kuni 15.05.2026. Mäeeraldisel kaevandatakse tehnoloogilist lubjakivi aktiivsest tarbevaru plokist 6, mille jääkvaru oli taotlemises toodud 670,965 tuh m³ seisuga 31.03.2024. Kuna loa kehtivusperioodil ei jõuta mäeeraldisel jääkvaru ammendada soovis loa omanik pikendada Võhmuta maardla Võhmuta lubjakivikarjääri mäeeraldisel kaevandamiseõigust seaduses määratud maksimaalses ajas ehk kokku kuni 30 aastaks kuni kuupäevani 15.05.2056. a. Mäeeraldiselt saadavat materjali kasutatakse kõrge valgususega pigmenteeriva täiteaine ja hüdraatlubja tootmiseks.

Võhmuta lubjakivikarjäär hõlmab Võhmuta maardla tehnoloogilise lubjakivi ploki 6 aT. Mäeeraldisel pindala on 15,59 ha ning mäeeraldisel teenindusmaa pindala on 17,51 ha. Mäeeraldisel piir ühtib ploki 6 aT piiriga. Mäeeraldisel idapoolisel küljel jääb ploki 6 lamamisse ehitulubjakivi plokk 8 aT.

Karjäärist põhja suunas jäävad katastriüksused Kuke (tunnus 78702:002:0401), Vajangu külatee 12 (tunnus: 78702:002:0127), itta jääb kinnistu Porkuni metskond 37 (tunnus: 78702:002:0600), lõuna suunda jäävad Lepiku katastriüksus (tunnus: 78702:002:0115), Porkuni metskond 1 (tunnus: 78702:002:0753) ja läände jääb katastriüksus Paetorni (tunnus: 78702:002:0055). Suurele osale nimetatud kinnistutest jäävad Võhmuta lubjakivimaardla tehnoloogilise lubjakivi aktiivse tarbevaru ploki.

Geoloogilised andmed

Geoloogilised uuringud mäeeraldisel alal on teostatud eelmisel sajandil. Viimane uuring teostati 1993 aastal. Nende uuringute andmete kohaselt moodustavad kasuliku kihi Siluri Tamsalu kihistu lubjakivid. Kasuliku kihi paksus mäeeraldisel on puuraukude andmeil 0,9-8,8 m. Katendi moodustavad kasvukiht ja moreen. Katendi paksus puuraukude andmetel on vahemikus 1,2-4,1 m (keskmiselt 2,2 m), millest kasvukiht moodustab keskmiselt 0,4 m. Lamami moodustavad Siluri Varbola kihistu savikad lubjakivid. Lamami abs kõrguse tase jääb vahemikku 98,5–105,5 m. Uuringuaegse veetaseme abs kõrguse tase jääb vahemikku 99,4-103,3 m.

Kasutatav Tamsalu kihistu lubjakivi on tuntud ka, kui rõngaspaas, mida peetakse kirjanduse andmetel Eesti parimaks lubjatoormeks ja dekoratiivseks ehituskiviks, mis on paksemalt teada Pandiverre piirkonnas.

Asukoha ja ümbritseva ala kirjeldus

Mäeeraldis ja selle teenindusmaa kattuvad osaliselt Elektrilevi OÜ 1-20 kV elektriõhuliiniga (Keskringeliin) (AS-35).

Kogu mäeeraldis asub Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlikul alal (LTA1000001). Võhmata lubjakarjääri ümbruskonnas on teada mitmeid karstinähtustega seotud objekte.

Taotletava Võhmata lubjakivikarjääri mäeeraldisel ja selle teenindusmaal ei paikne kaitsealuseid üksikobjekte. Lähim looduskaitseala Aavere looduskaitseala asub umbes 2,6 km kaugusel kagupool.

Lähimad hooned Võhmata lubjakivikarjääri mäeeraldisel teenindusmaast on kaardiandmete alusel järgmised:

- Vajangu külatee 14 (katastritunnus: 78702:002:0172) hoone kaugus mäeeraldisel teenindusmaast ~400 m kirde suunas
- Vajangu külatee 10 (katastritunnus: 78702:002:0128) hoone kaugus mäeeraldisel teenindusmaast ~518 m põhja suunas
- Vajangu külatee 15 (katastritunnus: 78702:002:0095) hoone kaugus mäeeraldisel teenindusmaast ~542 m põhja suunas
- Vajangu külatee 13 (katastritunnus: 78702:002:0109) hoone kaugus mäeeraldisel teenindusmaast ~620 m põhja suunas

Tegevuse kirjeldus

Kogu taotletav lubjakivi varu ei ole kaevandatav, kuna kaevandamisel tuleb tagada mäeeraldisega külgneval alal maapinna stabiilsus ning selleks tuleb jätta mäeeraldisel perimeetrile lubjakivist hoidetervikud. Hoideterviku laius sõltub vastavalt katendi paksusele, mida paksem on katend mäeeraldisel või selle piiril, seda laiem jääb hoidetervik. Taotluse on toodud hoideterviku nõlvuseks 1:2, mille tulemusel ei saa kaevandada 13 tuh m³ taotletavast varust.

Mäetehnilised tingimused taotletavas Võhmata lubjakivikarjääris on keskmised. Mäeeraldisel on hea ligipääs Järva – Jaani – Tamsalu – Kullenga maanteele.

Taotluse koostamise hetkel ei olnud mäeeraldisel kooritud kattekiht veel 7,3 ha suuruselt alalt, kus on vaja kaevandamiseks raadata mets ja juurida kannud. Mäeeraldiselt koorimata katendi kogus on ca 160 tuh m³. Katend kooritakse järk-järgult buldooseri või ekskavaatoriga. Kooritud katend ladustatakse mäeeraldisel teenindusmaal.

Katendit kasutatakse kaevandatud maa korrastamisel korrastamisprojektist lähtuvalt. Kui peaks juhtuma, et tekib mittevajaliku katendimaterjali, siis see võõrandatakse vastavalt kehtivale seadusele või leitakse kasutus korrastamisel karjääri teenindusmaal.

Mäetööde põhiprotsessiks on Tootsa kihindi kobestamine puur-lõhketööde abil ning kobestatud mäemassi töötlemine purustus-sorteerimissõlmes. Lõhkamine tehakse lühiviitmeetodil – sellega tagatakse üheaegselt lõhatava lõhkeaine väiksem kogus ja vähenevad lõhketöödest tulenevad ohud.

Kaevis purustatakse ja sõelutakse karjääri territooriumile paigaldatud mobiilse purustussorteerimissõlme abil. Tarbimiseks ettevalmistatud toodang ladustatakse puistangutes. Laadimisprotsessidel kasutatakse frontaallaadureid. Materjali väljaveoteena kasutatakse juba olemasolevat kruusateed mäeeraldisel teenindusmaa lääneküljel, mis ühendab karjääri Järva – Jaani – Tamsalu – Kullenga kõrvalmaanteega (15128).

Karjääris on kaevandamine veepealne, kuhu aeg-ajalt võib tekkida veelompe sademeveest.

3.1.2 Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Kavandatava tegevuse alal kehtivad järgmised strateegilised arengudokumendid:

1. Lääne-Viru maakonnaplaneering 2030+ on kehtestatud Riigihalduse ministri 27.02.2019 käskkirjaga nr 1.1-4/30.
2. Tapa valla üldplaneering (Tapa Vallavolikogu 29.09.2022 otsusega nr 48 kehtestatud Tapa valla üldplaneeringu);

Tapa Vallavolikogu 29.09.2022 otsusega nr 48 kehtestatud Toila valla üldplaneeringus on Vöhmuta lubjakivikarjäär kajastatud mäetööstuse alana.

Keskkonnaametile ei ole teada konflikti praeguste ja planeeritavate tegevustega.

3.1.3 Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Taotleval mäeeraldisel kavandatavad tegevused ja pinnase kasutus on kirjeldatud peatükis 3.1.1.

Taotluse kohaselt mäeeraldiselt saadavat tehnoloogilist lubjakivi kasutatakse kõrge valgusesega pigmenteeriva täiteaine ja hüdraatlubja tootmiseks. Katendit (kasvukiht ja moreen) kasutatakse aga kohapeal Vöhmuta lubjakivi karjääri korrastamisel.

Kehtival keskkonnaloal nr KMIN-001 on kõrvaltingimus nr 2. Kaevandamine ei tohi ulatuda põhjaveeni, kaevandamise käigus vältida põhjavee reostusvõimalused. Vastavalt sellele kõrvaltingimusele ei tohi kaevandamistegevus toimuda allpool veetaset. Ka käesoleva taotluse juures ei ole kava seda põhimõtet muuta.

3.1.4 Tegevuse energiakasutus

Peamised energiatarbijad karjääri avamise järgselt on karjääris töötavad seadmed ja masinad. Energiat kulus ettevalmistustöödeks karjääri esmasel kasutusele võtul (piiride märkimine, võsa

või kõrghaljastuse eemaldamine, katendi eemaldamine) ja kulub praegu maavara kaevandamiseks ning kaevisse laadimiseks transpordivahenditele. Kuna mäeeraldisel kaevandamiseks vett välja ei pumbata ja põhjaveetasel alandada ei kavatseta, siis selleks energiat ei kulutata.

Kuna tegu on töötava karjääriga, siis on kaevandamistegevuseks vajalikud rajatised kõik juba rajatud, kuid veel umbes veel 7,3 ha suuruselt alalt on vaja eemaldada katend.

3.1.5 Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Maavara kaevandamisega kaasneb alati rohkemal või vähemal määral mõju ümbritsevale keskkonnale. Karbonaatkivimite kaevandamisel on põhilisteks keskkonda mõjutavateks teguriteks müra, tolm, maastiku visuaalne muutumine, puur-lõhketöödest tingitud maavõnked ning mõju põhjaveerežiimile.

Pinna- ja põhjavesi

Võhmuta lubjakivikarjäär jääb Maa-ameti 1:50 000 geoloogilise baaskaardi põhjal kaitsmata põhjaveega alale, mis on määratud Nitraaditundlikuks alaks. Piirkonna esimesena kasutatavaks põhjaveekogumiks on Siluri-Ordoviitsiumi Pandivere põhjaveekogum Ida-Eesti vesikonnas. Võhmuta karjääri alal esinev Tamsalu lubjakivi on hüdrogeoloogiliselt seotud eeltoodud põhjaveekogumiga ning paikneb osaliselt allpool põhjaveetasel.

Pandivere põhjaveekogumi kirjeldus on toodud keskkonnaportaalis https://keskkonnaportaal.ee/sites/default/files/2021-12/vesi/15_S-O_Pandivere_I-Est.pdf.

Vastavalt Siluri-Ordoviitsiumi Pandivere põhjaveekogum Ida-Eesti vesikonna põhjaveekogumi seisundi hinnangule lasub põhjavesi siin Siluri ja Ordoviitsiumi karbonaatkivimites ja neid katvates Kvaternaari setetes, mida on mõjutanud põllumajandustegevus (nitraaditundlik ala). Veekihte moodustavate kivimite litoloogiline koostis on suhteliselt homogeenne, koosnedes mitmesugustest lubjakivi ja dolomiidi erimitest, milles esinevad mergli vahekihid. Maapinna lähedal on kivimid sageli karstunud ja lõhelised. Sügavuse suurenedes lõhelisus väheneb.

Põhjaveetasel sõltub reljeefist ja avatud põhjaveekihtide sügavusest. Maapinnalähedane põhjavesi on surveta, aga sügavamal 2 vettandvate ja vett halvasti juhtivate kivimite vaheldumisel kujuneb survevõrguline põhjavesi. Põhjavee toitumine ja looduslik režiim sõltuvad eelkõige sademete hulgast ja õhutemperatuurist. Üldiselt saab põhjaveetasemete aastases kõikumises täheldada kahte maksimumi (kevadine lumesulamise ja sügisene sademete rohke periood) ja kahte miinimumi (suvine suurenenud evapotranspiratsiooniga periood ja talvine madalate veetasemete periood). Põhjaveetaseme kõikumise amplituud talvise miinimumi ja kevadise maksimumperioodi vahel on 0,5- 3 m (Perens jt., 2012).

Põhjaveerežiimi kujunemisel on oluline osa piirkonnas esinevatel karstinähtustel. Enim karstunud on Pirgu, Rakvere, Porkuni, Juuru ja Raikküla lademe kivimite avamusalad (Perens jt., 2012). Põhjavee kiiret filtreerumist ei soodusta mitte ainult maapinnal avanevad

karstivormid (kurisud, karstilohud, avalõhed), vaid isegi suurem mõju põhjavee liikumisele on pinnakatte all esinevatel rohketel mattunud karstivormidel. Kurisute väikese valgala ja lühiajalise vee neeldumise perioodi tõttu varakevadel, on kurisute kaudu neeldunud vee hulk suhteliselt väike ja osa põhjavee infiltreerumises oluline vaid seal, kus nende valgla on suur (Perens jt., 2012).

Alljärgnevalt on toodud nimekiri Võhmuta lubjakarjääri teenindusalalst 1 km raadiuses asuvatest teadaolevatest karstinähtustest:

- Vajangu karstijärvik 649 m - kaugusel teenindusmaast kirde/põhja suunas
- Kuie ja Võhmuta karstialad 741 m - kaugusel teenindusmaast edelas
- Mängupealse karstijärvik - 889 m kaugusel teenindusmaast ida/kagu suunas
- Järsi karstijärvik 2 - 932 m kaugusel teenindusmaast lõuna suunas

Piirkonna põhjavesi on mõjutatud karstiliste geoloogiliste tingimuste poolt, mistõttu on põhjavesi hüdrogeoloogiliselt tundlik ning reageerib maapinnapealsetele mõjutustele tavapärasest kiiremini. Karsti esinemise tõttu võib reostuse levik olla lai ja arvestada tuleb mõjuraadiusega 1-2 km reostuse asukohast.

Lähimad registreeritud puurkaevud asuvad Võhmuta lubjakivikarjäärist edela suunas enam, kui 1,1 km kaugusel (EELIS koodid PRK0008019, PRK0004395 ja PRK0004394). Samas lähim elamu nagu peatükis 3.1.1 välja on toodud asub 400 m kaugusel. Suure tõenäosusega on nende lähimate karjäärist põhja jäävate Vajangu külatee ääres olevate elamute juures ka kaeve (salv või puurkaeve), mille põhjavesi võib olla ohtustatud, juhul, kui Võhmuta lubjakivi karjääris toimuks mingi reostust põhjustav õnnetus.

Karjääri võimalik mõju põhja- ja pinnaveele on seotud kaevandamiseks kasutatavate seadmete avariilukordadega. Kaevandatud alal on põhjavesi reostuse eest täiesti kaitsmata ning igasugused avariid karjääris on ohtlikud. Kõige tõenäolisem pinnase kvaliteeti mõjutav avariid on diiselkütuse või õli leke masinatest, mis kaevandamistöde käigus võib juhtuda. Reostuse vältimiseks tuleb rangelt jälgida, et kaevandamis- ja laadimiskohtades ei satuks diiselkütust ega määrdeõli karjääri põhja. Seadmete tankimine ja hooldus peab toimuma väljaspool karjääri või selleks spetsiaalselt ettevalmistatud plastil, mis on varustatud õlitõrje vahenditega. Õnnetuse kohas tuleb reostunud pinnas kiiresti eemaldada ja anda üle vastavat litsentsi omavale jäätmekäitlusasutusele. Samuti on õli reostus visuaalselt selgelt nähtav ja eemaldatav, kui reostuseemaldamise vahendid on kiirelt kätte saadavad (välja aratud vee kiire äravoolu korras vihma ajal).

Kaevandamisel tuleb kasutada vaid korrasolevat kaevandamistehnikat ning tehnika hooldamist ja remonti tuleb teha vaid selleks kohandatud alal.

Selleks, et põhjavesi ei oleks oluliselt mõjutatud on kehtival keskkonnaloal nr KMIN-001 (kehtivusaeg 19.05.1995 - 15.05.2026) kõvaltingimused, mille põhimõtted on kõik seotud põhjavee kaitsega. Kõrvaltingimused on sõnastatud järgmiselt:

1. Enne kaevandamise algust ehitada karjäärivee settebasseinid.
2. Kaevandamine ei tohi ulatuda põhjaveeni, kaevandamise käigus vältida põhjavee

reostusvõimalused.

3. Karjääri rekultiveerimise suund metsastamine. Enne metsastamist karjääri paigutada katendimaterjalist põhjavee reostamist takistav ekraan.

Täname teadmiste alusel teeme ettepaneku nende kõrvaltingimuste täpsustamiseks alljärgnevalt:

1. Veerežiimi ja/või kvaliteediga seotud kaebuste korral tuleb läbi viia vastavad mõõtmised ning võtta tarvitusele meetmed esialgse olukorra taastamiseks.
Juhul kui ümbruskonna puurkaevudes (EELIS koodid PRK0008019, PRK0004395 ja PRK0004394) ja salvkaevudes toimub kaevandamise tõttu veetaseme alandamine või vee kvaliteedi muutus, tuleb loa omajal teostada kaevude seiret. Kui seire tulemuste põhjal selgub, et kaevu veetase on alanenud või vee kvaliteet on halvenenud kaevandamise tagajärjel, tuleb loa omajal tagada kvaliteetse vee kättesaadavus olemasoleva kaevu süvendamisega või uue kaevu rajamisega kandes kaevudega seotud olukorra taastamise kulud.
2. Kaevandamine ei tohi ulatuda põhjaveetasemeni ning kaevandamistööde käigus tuleb rakendada meetmeid põhjavee kaitseks võimaliku reostuse eest. Sealhulgas peavad olema karjääri alal toimivad karjäärivee settebasseinid.
3. Minimeerimaks võimaliku reostuse teket, tuleb kaevandamis- ja töötlemistehnika korrasolu regulaarselt kontrollida ja masinate hooldustöid teha ainult selleks ette nähtud spetsiaalsetel hooldusplatsidel (kus esmased reostustõrjevahendid peavad olema kohe saadaval) või väljaspool karjääri selleks ette nähtud kohtades.
4. Võimalike rikete ning avariide tagajärjel tekkiva kütuse- või õlireostuse likvideerimiseks peab karjääris olemas olema vajalik koguses absorbenti (näiteks turvas, saepuru või sünteetilised absorbendid), millega saab tekkinud reostuse kokku korjata.
5. Avari korral tuleb reostus koheselt lokaliseerida ning teavitada Keskkonnaametit, Politseija Piirivalveametit ja Päästeametit.
6. Karjääri kaevandatud maa kasutamise otstarve on metsastamine. Enne metsastamist karjääri paigutada katendimaterjalist põhjavee reostamist takistav ekraan.

Müra

Müra tekitavad karjääris töötavad mäetööde masinad: buldooser, ekskavaator, frontaallaadur, kallurauto ja mobiilne purustus-sorteerimissõlm. Lisaks veel puur-lõhketööd, mis oma olemuselt on lühiajalised. Samuti tekitavad müra transpordimasinad teedel. Müra suhtes tundlikeks objektideks on siin lähimad elamud. Peatükis 3.1.1 on toodud lähimad katastriüksuste hooned ja nende kaugused mäeeralduse teenindumaast. Taotluse seletuskirjas on toodud kaugused mäeeraldisest kinnistute õuealade või elamumaani, mis on natuke kaugemad.

Välisõhus leviva müraga seonduvat reguleerib atmosfääriõhu kaitse seaduse §-d 55-66 ja keskkonnaministri 16.12.2016 määrus nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ (määrus nr 71).

Määruses nr 71 on kehtestatud müra piirväärtused erineva kasutusotstarbega maa-aladele. Lähimad müratundlikud alad tuleb käesoleva situatsiooni kontekstis lugeda II kategooria

aladeks (määruse 30.05.2020 jõustunud redaktsioonis nimetaud elamumaa-alad, maatulundusmaa õuealad) ja karjääri tegevusega kaasnevat müra arvestada tööstusmürana. Nendest kriteeriumitest tulenevalt on päevasel ajal müra piirnormiks 60 dB ja öisel ajal 45 dB (määruse nr 71 lisa 1). Öiseks ajaks loetakse ajavahemikku 23.00–7.00, kuid antud piirväärtust tuleb rakendada karjäärides sarnaselt ehitusmürale kell 21.00–7.00.

Taotluse seletuskirjas on toodud müraarvutused mäetööde masinate osas, mis näitavad, et lähima majapidamise juures on arvutuslik müratase kuni 52 dB. Nende osas on tagatud päevased müra normtasemed, kuid ei ole tagatud öised normtasemed.

Lisaks kaevandamis- ja transpordimasinatele tekitab Võhmuta lubjakivikarjääris müra ka lõhatud lubjakivi töötlemiseks kasutatav mobiilne purustus-sorteerimissõlm. Impulssmüra piirväärtusena rakendatakse asjakohase mürakategooria tööstusmüra normtaset. Võhmuta lubjakivikarjääris põhjustab impulssmüra puur-lõhketööde läbiviimine. Puur-lõhketööde impulssmüra tase sõltub lõhketööde täpsematest parameetritest, mis määratakse puur-lõhketööde projektis. Vajadusel tuleb lähimate majapidamiste juures teostada lõhketöödest tingitud vibratsiooni ja müra kontrollmõõtmisi.

Müra tekitavate tegevuste juures peab lähtuma välisõhus leviva müra normtasemetest.

Kohalik omavalitsus on esitanud tingimuse keskkonnaloale tööaja piiramiseks (peatükk 2.3), mis on lähtunud suures osas ka müra häiringute vähendamisest kohalikele elanikele ja nendega arvestatakse ka käesolevas eelhinnangus.

Tolm (peenosakesed)

Peamiseks tolmuallikaks lubjakivi kaevandamisel on karjäärisisesed- ja väljaveoteed, purustussorteerimissõlm ning kaevandatud materjali laadimisprotsess. Tolmu levik mäetööde juures on üldjuhul lokaalne, vajadusel on võimalik kasutada leevendusmeetmeid leviku tõkestamiseks. Karjäärisisesed teid, väljaveoteid ja lao platse tuleb vastavalt vajadusele kuiva ilmaga niisutada. Karjääris plaanitakse kasutada mobiilset purustus-sorteerimissõlme, mille konveierid on kaetud ning tolmu praktiliselt ei teki. Suurim tolmu kontsentratsiooni võib tekkida lõhketööde käigus, kuid see on hetkeline ning vähendamaks tolmu levikut ümbritsevatele aladele, tuleb teha lõhketöid tuulevaiksetel hetkedel.

Võhmuta lubjakivikarjääri taotluse seletuskirjas on toodud heitkoguste hinnang, mille arvutuskäiku saab näha seletuskirja punkt 6.1 all. Keskkonnaministri 14.12.2016 määruses nr 67 „Tegevuse künnisvõimsused ja saasteainete heidete künniskogused, millest alates on käitise tegevuse jaoks nõutav õhusaasteluba” on toodud künniskogused, mille ületamise korral tuleb kaevandajal esitada õhusaasteloa taotlus. Taotletava Võhmuta lubjakivikarjääri keskmise aastamäära (24 tuh m³, ehk ~60000 tonni) kaevandamisel koos materjali töötlemisega on tahkete osakeste summaarne heitkogus 0,323 t/a, mis ei ületa künniskoguseid.

Taotluses toodud heited on arvutuslikud, kui on oht ületada lubatud künniskoguseid, tuleb tellida saasteainete heitkoguste projekt ning kaevandaja peab taotlema õhusaasteloa.

Valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Valguse, soojuse, kiirguse ja lõhna reostust taotletavast tegevusest ümbruskonnale ei kaasne.

Vibratsioon

Puur-lõhketööde peamiseks negatiivseks mõjuks on vibratsioon, mis on lühiajaline ning püsivat mõju keskkonnale ei oma. Lõhketöid viib läbi vastavat litsentsi omav ettevõtte, kelle poolt koostatakse nõuetele vastav puur-lõhketööde projekt, milles arvestatakse mäeeraldise geoloogiaga ja maapinna võngete suhtes tundlike objektide kaugusega. Lõhketööde parameetrid ja kasutatavad kaitsevahendid valitakse selliselt, et on välistatud lõhketöö ohualasse jäävate ehitiste ja seadmete kahjustamine lööklaine, kildude laialipaiskumise ning seismilise võnkumise mõjul. Tegevus on reguleeritud seadusandlusega.

3.1.6 Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Kaevandamisjäätmetena võib käsitleda lubjakivikarjäärides maavaral lasuvat katendit ja lubjakivikillustiku tootmisest ülejäävaid sõelmeid.

Taotleja on taotluse seletuskirjas kinnitanud, et kaevandamisjäätmeid ei teki – kogu kasulik materjal turustatakse, mäeeraldiselt eemaldatud katend kasutatakse karjääri korrastamisel ning korrastamiseks mittevajalik katend turustatakse või võõrandatakse vastavalt kehtivale seadusele. Kogu väljatav materjal kas töödeldakse kaubaks, sertifitseeritakse ja müüakse maha või kasutatakse hilisema korrastamise käigus nõlvade kujundamisel vastavalt korrastamise projektile.

3.1.7 Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Kaevandamisel tuleb rangelt jälgida, et ei satuks kütust või õli pinnasesse. Mäetöödel on potentsiaalseteks reostusallikateks karjääri mäemasinate tehnilised avariid. Selle tulemusel võib pinnasesse sattuda diiselkütust ja/või määrdeaineid, millega võidakse saastata nii pinnast kui ka vett. Selle vältimiseks tuleb pidevalt jälgida masinate tehnilist seisundit ning planeerida karjääri projektis avariide likvideerimise viisid. Tuleb tagada kütte- ja määrdeainete pinnasesse sattumise vältimiseks ettenähtud kaitsevahendite olemasolu ja korrashoid. Remontimine peab toimuma selleks ettenähtud kohtades. Võimaliku tekkinud reostuse likvideerimiseks peab olema karjääris töötajatel teada kindel tegevusplaan.

Antud teemadele tuleb Võhmata lubjakivikarjääri puhul erilist tähelepanu pöörata, kuna piirkonnas on teada laialt lubjakiviga seotud karstinähtuste esinemist. Seega on lisaks kaitsmata põhjavee olukorrale ka karsti esinemise tõttu reostuse levimine põhjavette kiirem.

3.1.8 Tegevuse seisukohast asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide oht, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide oht teaduslike andmete

alusel

Tegevuse seisukohast asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide oht puudub. Seejuures tuleb aga rangelt jälgida lõhkamist puudutavaid norme ja seadusandlust.

3.2 Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1 Olemasolev ja planeeritav maakasutus ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Ülevaade olemasolevast ning planeeritavast maakasutusest ja kavandatud tegevusest on toodud ptk-s 3.1.1. Pärast kaevandamist ala korrastatakse metsamaaks.

Kaevandamise keskmine aastamäär on taotluse kohaselt eeldatavalt umbes 24 tuh m³. Keskkonnaluba taotletakse 30 aastaks.

3.2.2 Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõimes

Võhmuta lubjakivikarjääri mäeeraldise teenindusmaad taotletakse 17,51 ha suurusel pindalal, millest mäeeraldis moodustab 15,59 ha. Taotletav mäeeraldis hõlmab täielikult Võhmuta lubjakivimaardla aktiivse tarbevaru plokki 6. Täpsem ülevaade on toodud ptk-s 3.1.1.

Võhmuta lubjakivikarjääri puhul on tegu avatud karjääri kaevandamisloa pikendamise taotlusega.

Lubjakivi looduses ei taastu, mistõttu on tegemist taastumatute loodusvaradega ning puudub looduskeskkonna vastupanuvõime. Kaevandamise käigus muutub kaevandatava ala maastik ja looduslik mitmekesisus mäeeraldisel täielikult – ala korrastatakse metsamaaks. Vee ärajuhtimist alal ei teostata.

3.2.3 Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Lähim looduskaitseala on Võhmuta lubjakivikarjäär, enam, kui 2,5 km kaugusele kaugusse jääv Alavere looduskaitseala (KLO1000675) ning lähim Natura 2000 ala on umbes 4 km kaugusel läänes asuv Jalgsema loodusala (RAH0000389). Antud alad jäävad karjääri mõjuraadiusest välja ja ei ole mõjutatud kaevandamistegevusest. Samuti kontrolliti kaitsealuste liikide olemasolu - Võhmuta lubjakivikarjäär, 500 m raadiuses ei esine kaitsealuseid liike ning karjääri ei jää ka ühegi kaitsealuse liigi mõjutamise alasse.

Lähimad kultuurimälestised/muinsuskaitseobjektid on enam, kui 1 km kaugusel ja on seotud

Võhmuta mõisaga. Neid kultuurimälestisi karjääri tegevus ei mõjuta.

Võhmuta lubjakivikarjäärist kõige mõjutatum võib olla põhjavesi, kuna piirkond on kaitsmata põhjaveega ala ja ümbruskonnas esineb karsti. Põhjaveele avaldub võimalik mõju on peamiselt seotud avariiriski ja juhuslike reostusjuhtumitega, kuid karstiliste tingimuste tõttu tuleb arvestada ka kaevandamise käigus tekkida võivate riskidega, eelkõige kütuste kasutamisel. Põhjavee kaitseks peab võimalike reostusjuhtumite vältimiseks ja nende kiireks likvideerimiseks kohapeal olemas kõik vajalikud vahendid.

3.2.4 Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

KeÜS § 23 lõige 1 sätestab, et igaühel on õigus tervise- ja heaoluvajadustele vastavale keskkonnale, millega tal on oluline puutumus. Lõike 2 kohaselt on oluline puutumus isikul, kes viibib tihti mõjutatud keskkonnas, kasutab sageli mõjutatud loodusvara või kellel on muul põhjusel eriline seos mõjutatud keskkonnaga. KeÜS § 3 lõike 1 kohaselt on keskkonnahäiring ka selline ebasoodne mõju keskkonnale, mis ei ületa arvulist normi või mis on arvulise normiga reguleerimata. Siiski tuleb võimaliku keskkonnahäiringu tekkimist võimalusel ennetada ning kui see pole võimalik, võtta kasutusele leevendusmeetmed. Keskkonnaloa omanikul on kohustus hüvitada kaevandamisega tekitatud kahju sõltumata oma süüst (MaaPS § 93 lõige 1).

Võhmuta lubjakivikarjääris kaevandamisel on põhilisteks keskkonda mõjutavateks teguriteks müra, tolmu, maastiku visuaalne muutumine, puur-lõhketöödest tingitud maavõnked ning mõju põhjaveerežiimile.

Ümbruskonna maad (mis ei ole hõlmatud kaevandamisega) on valdavalt kasutuses maatulundusmaana –metsa ja rohumaana. Tegemist on hajaasustusega.

Lähimad majapidamised asuvad Vajangu külas mäeeraldisest kirdes ja põhjas. Mäeeraldisel teenindusmaale lähem hoone on umbes 400 meetri kaugusel Vajangu külatee 14 (katastritunnus: 78702:002:0172). Teiste koonete kaugused on üle 500 m (vaata peatükki 3.1.1).

Käesoleva eelhindangu andmete järgi ei tohiks lähimate majapidamiste juurde jõuda ülenormatiivseid häiringuid, kuid kaebuste korral peab seda kontrollima ja nende probleemidega tegelema. Vastavalt on esitanud nõude ka kohalik omavalitsus (peatükk 2.3).

Masinatest lähtuvat mürataset vähendab lisaks loomulikule heli neeldumisele kaevandamise käigus tekkiv süvend, kus masinad asuvad. Karjääris on müra summutavateks täiendavateks teguriteks karjääri seinad ja katendist vallid, mida saab kohandada mõjutatava ala suunas, kui selleks ilmneb vajadus.

Kaevandamise lubamine taotletud ulatuses ei halvenda väljakujunenud põhjavee režiimi, kuna kaevandamine toimub põhjaveetasel alandamata. Võimalik mõju põhja- ja pinnaveele on seotud kaevandamiseks kasutatavate seadmete avariiolekordadega. Kuna kasutatav tehnika sisaldab ja kasutab töötamiseks määrdeaineid ja kütust, siis on võimalik, et esineb nende lekkeid. Kasutades tehniliselt korras seadmeid ja neid regulaarselt hooldades, on lekete tõenäosus väike

ja lekkes kiiresti avastatavad. Samas avariiolekukorra tekkimise tõenäosus ei ole suurem, kui mõnes teises rasketehnikaga seotud tegevusalal (nt põllumajandus).

Kõige tõenäolisem pinnase kvaliteeti mõjutav avari on diiselkütuse või õli leke masinatest, mis kaevandamistöde käigus võib juhtuda. Reostuse vältimiseks tuleb rangelt jälgida, et kaevandamis- ja laadimiskohtades ei satuks diiselkütust ega määrdeõli karjääri põhja. Seadmete tankimine ja hooldus peab toimuma väljaspool karjääri või selleks spetsiaalselt ettevalmistatud platsil, mis on varustatud õlitõrje vahenditega. Õnnetuse kohas tuleb reostunud pinnas kiiresti eemaldada ja anda üle vastavat litsentsi omavale jäätmekäitlusasutusele.

Tasakaalu hoidmine inimeste heaolu ja kaevandamistegevuse vahel on oluline. Mõistatavalt võib tulenevalt iga indiviidi isiklikust tundlikkusest olla maavarade kaevandamisel ebasoodne mõju vaatamata võimaliku häiringu õigusaktides sätestatud normeeritud piiridesse jäämisel. Käesolevas mõjuhindangus ei tuvastatud olulist negatiivset mõju inimestele.

3.3 Hinnang keskkonnamõju olulisusele

Võhmata lubjakivikarjääris kaevandamisel on põhilisteks keskkonda mõjutavateks teguriteks müra, tolmu, maastiku visuaalne muutumine, puur-lõhketöödest tingitud maavõnked ning mõju põhjaveerežiimile. Lähemad mõjutatavad isikud elavad karjäärist põhja ja kirde suunas Võhmata külas Vajangu külatee ääres, kuid eeldatavalt ei ole mõju neile suur. Lähedal ei ole müratundlike liikide elupaiku. Kõige riskantsem on Võhmata karjääri piirkonnas põhjaveekaitse teema, kuna piirkonnas esineb karsti ja piirkonna põhjavesi on kogus ulatuses kaitsmata või nõrgalt kaitsitud.

3.3.1 Mõju suurus, mõjuala ulatus, mõju ilmnemise tõenäosus ja aeg, mõju laad, tugevus, kestus, sagedus ja pöördumus

Üks karjääriga kaasnevaid keskkonnamõjusid on maastiku visuaalne muutumine. Viimane on aga maavara kaevandamise juures paratamatu ning mõju on leevendatav ala kaevandamisjärgse korrastamisega, mis tulenevalt seadusandlikust korrastamisest on kaevandajale kohustuslik. Kaevandaja plaanib varu ammendumisel rajada karjäärialale metsamaa.

3.3.2 Mõju piiriülesus

Riigipiiri ülest mõju ette näha ei ole.

3.3.3 Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

Oht Natura 2000 aladele puudub, kuna lähim Natura 2000 ala on umbes 4 km kaugusel läänes asuv Jalgsesema loodusala (RAH0000389). Natura 2000 alad jäävad karjääri mõjuraadiusest välja ja ei ole mõjutatud kaevandamistegevusest.

3.3.4 Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Kumulatiivset mõju on oluline hinnata, kui kavandatavast tegevusest lähtuv mõju kombineerituna teiste tegevuste mõjudega ajas ja ruumis võib muutuda märkimisväärselt oluliseks. Teisisõnu tuleb kahe tegevuse kumulatiivset mõju hinnata, kui planeeritava tegevuse mõju keskkonnale on väheoluline, kuid kumulatiivne mõju teise tegevusega võib olla paljutähendav.

Ümbruskonna maad on valdavalt kasutuses maatulundusmaana – valdavalt metsamaad. Lähipiirkonnas suurtööstuseid ei ole, tegemist on hajaasustusega. Teada ei ole tegevusi, mida käesolev kaevandamistegevus takistaks või millega üheaegselt tegutsedes võiks mõju võimendada.

3.3.5 Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalusi

Keskkonnaloale tuleb kanda leevendusmeetmed/kõrvaltingimused, mis on välja toodud käesoleva dokumendi punktis 1.2. Seejuures kõrvaltingimused tulenevad Võhmata lubjakivikarjääri juures kohaliku omavalitsuse nõuetest (peatükk 2.3) ja põhjavee kaitse kaalutustest eelhindangus.

3.4 Eelhindangu järeldus

Keskkonnaameti hinnangul puudub kavandataval tegevusel oluline keskkonnamõju, kuna:

- Võhmata lubjakivi karjääri mõjualasse ei jää Natura 2000 võrgustiku ja kaitsealuste liikide elupaiku, mistõttu mõju nendele puudub;
- Kuna Võhmata lubjakivikarjäärist ei ole lubatud vett ära juhtida ei ole eeldatavasti olulist mõju väljakujunenud põhjaveerežiimile
- Rakendades ettevaatusabinõusid on ebatõenäoline kütuse- ja õlilekke tekkimine, mistõttu ei ole eeldatav tegevusest tulenev negatiivne mõjumõju põhjavee või pinnaveekogumite keemilisele seisundile;
- Rakendades määratud leevendusmeetmeid (toodud peatükis 1 punkt 1.2 all), ei ole eeldatavasti oodata olulist negatiivset mõju veekvaliteedile ega ümbruskonna keskkonna seisundile
- Eelhindamise tulemusena selgus, et leevendusmeetmete kasutamisel eeldatavalt ei ületata kaevandamisel piirmäärasid müra ja õhusaaste osas.

KeHJS § 11 lõike 8¹ kohaselt KMH algamata jätmise otsus peab muu hulgas sisaldama asjakohaseid KeHJS § 6¹ lõike 1 punkti 6 alusel esitatud kavandatava tegevuse erisusi või keskkonnameetmeid muidu ilmnedava või olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks. Määruse nr 31 § 5 lõike 2 järgi, kui eelhindangu järelduseks on kavandatava tegevuse KMH algamata jätmine, esitatakse eelhindangus põhjendatud juhul ettepanekud vajalikeks keskkonnameetmeteks.

KeHJS § 3³ lõike 1 järgi keskkonnameetmed on kavandatava tegevuse elluviimisega kaasneva ebasoodsa keskkonnamõju ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise ning

põhjendatud juhul heastamise meetmed. Keskkonnameetmete hulka arvatakse ka keskkonnaseire. KeHJS § 3³ lõike 2 kohaselt peavad keskkonnameetmed, sealhulgas keskkonnaseirega jälgitavate näitajate liik ja seire kestus, olema proportsionaalsed kavandatava tegevuse iseloomu, asukoha ja mahuga ning eeldatavalt avalduva keskkonnamõjuga.

Keskkonnaseire määramisel ja tegemisel arvestatakse olemasoleva keskkonnaseirega.

Loa taotleja ei ole KeHJS § 6¹ lõike 1 punkti 6 alusel esitanud Keskkonnaametile teavet kavandatava tegevuse erisuste või võetavate keskkonnameetmete kohta, millega loa taotleja kavandab vältida või ennetada muidu ilmnedav võivad olulist ebasoodsat keskkonnamõju.

4 ÄRAKUULAMINE

Keskkonnaamet saatis KeHJS § 11 lõike 2² alusel 30.01.2026 kirjaga nr DM-129000-14 Võhmata lubjakivikarjääri keskkonnanõu taotlusele koostatud keskkonnamõjude eelhindangu ja KMH algatamata jätmise otsuse eelnõu seisukoha võtmiseks Tapa Vallavalitsusele ning tutvumiseks Aktsiaselts SMA Mineral, seisukoha esitamise tähtajaga 14.02.2026. Tähtajaks arvamust ei avaldatud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Siret Punnisk

juhataja

maapõuebüroo

Teadmiseks: Tapa Vallavalitsus

Kersti Ritsberg 5302 5823 (maapõue)

kersti.ritsberg@keskkonnaamet.ee

Leana Lõhmus 5193 6648 (vesi)

leana.lohmus@keskkonnaamet.ee